

10/38

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

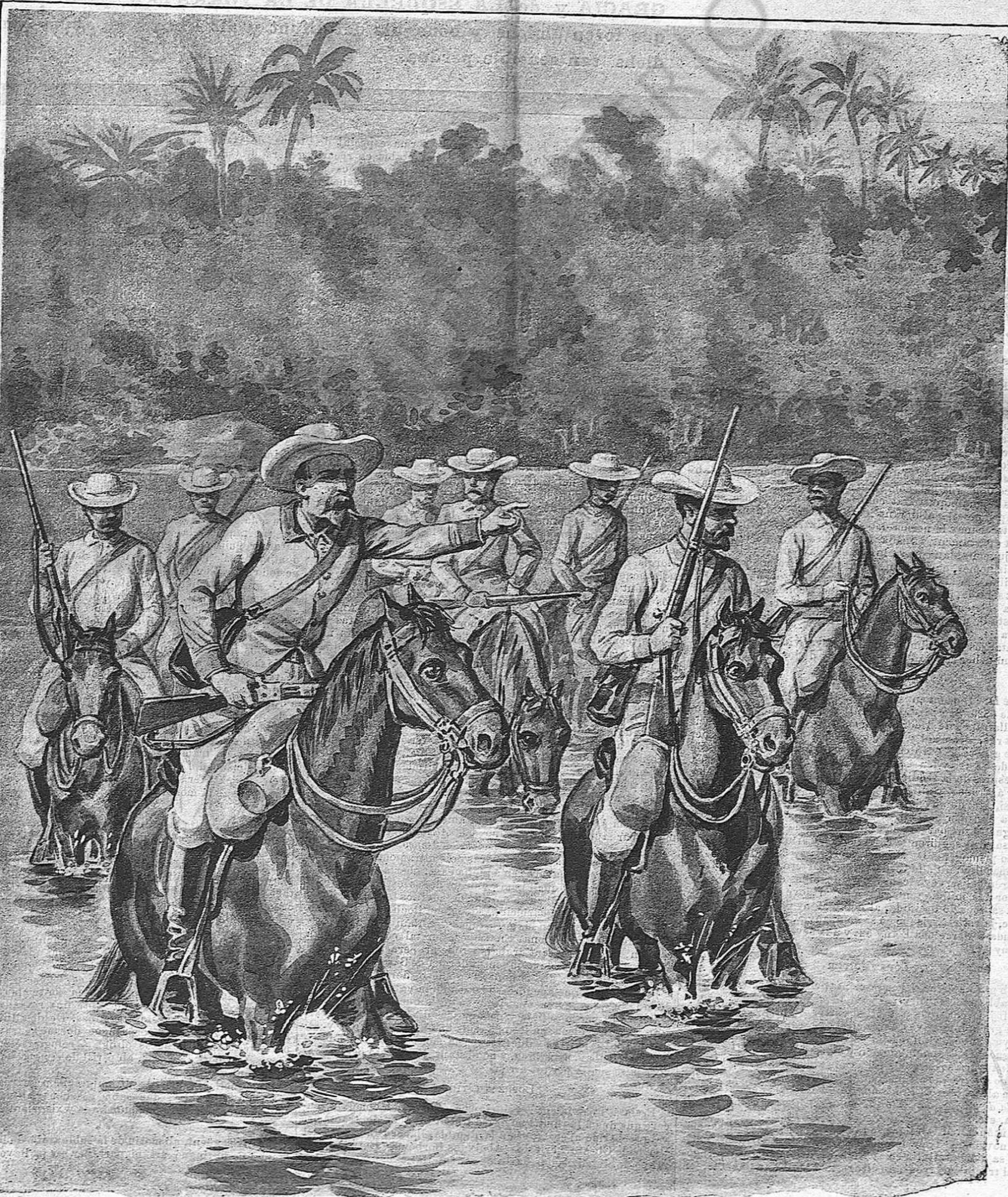
Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico. 2.—Estranger, 2'50.

LA GUERRA DE CUBA

Guerrilla espanyola atravesant un riu, en persecució dels insurrectes.

D. IGNOCENT LOPEZ BERNAGOSI

Morí lo 22 de Setembre de 1895, á tres quarts de onze de la nit

(D. E. P.)

Sos desconsolats fills, D. Guillém, D. Enrich, Don Joseph, D. Antón y D.ª Elvira; fills polítichs, D. Rafel Llofriu, D.ª Antonia Tugas y donya Carme Llausás; nets y netas, germans, D. Narcís y D. Joaquim, nebots y nebotas, cusins y cusinas y las redaccions de LA CAMPANA DE GRACIA y de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, participan als que foren amichs y coneguts del difunt y als lectors de abdós periódichs, tan sensible perdua.

I. LÓPEZ BERNAGOSI

DATOS BIOGRÁFICHS.

Amich del ánima que acaba de morir, fundador de LA CAMPANA DE GRACIA, li dech com á tribut preferent el de la veritat, desprovehida de hipérboles y exageracions; el tribut de la veritat pura. Vintisset anys de una amistat may interumpuda, de una comunicació diaria de ideas, impresions y con-fianças intimas me posan en situació de poder dir avuy qui era y lo que pen-sava, aixís com d' enumerar alguns dels valiosissims serveys que havia tingut ocasió de prestar, com editor intel·ligentísim, á la difusió de la cultura popular; y com home polítich entusiasta, á la causa de la llibertat y de la República.

Molts dels episodis de la seva vida, tan activa y abnegada restan avuy poch menos que olvidats, per la circumstancia de que ni ell se'n envania, ni 'ls encaminava may al logro de renom, ni de profit material. Era tan modest com després. En l' hora del combat se'l veya sempre á la vanguardia: en lo moment de las recompensas se descartava donantse per pagat ab la satisfacció interna del cumpliment de sos debers. Ni las atraccions de una popularitat embriagadora que alcanzá sense buscarla, principalment durant lo período revolucionari, pogueren alterar may la norma del seu desinterés. Avuy desde son forsat apartament, minada la seva salut y gastadas las energias juvenils, lamentava lo cambi dels temps y la decadencia dels homes, consagrante per enter al treball y al amor de la familia. Per aixó la seva mort havent sigut per tothom vivament sentida, no ha donat lloch á que 's concedis als recorts de la seva existencia tota la importancia, tot lo relleu, que tingué aquesta de una manera especial dintre de Barcelona y de Catalunya.

Al relatar los fets culminants de la seva vida 'm considero cumplir un deber reparador de amistad y de justicia.

LA FAMILIA LÓPEZ

Nasqué D. Ignocent en la ciutat de Girona 'l dia 28 de Dese-mbre de 1829. Son pare, D. Miguel Lopez Carrascosa, natural de Villafranca de Alerón (Guencia), havia entrat al exércit de soldat ras, alcançant tots los graus fins á finent coronel per mérits de guerra. Se trobá en lo siti de Girona á las ordres de Alvarez de Castro y féu á Catalunya tota la guerra dels set anys. Després de la rendició de la immortal ciutat fou portat presoner á Fransa, y allí contragué matrimoni ab D.ª Joana Bernagosi, filla de un oficial italiá del regiment de Ultonia, que 's trobava presoner com ell.

D. Miguel signé pare de una numerosissima familia. La mayoría de sos fills seguiren la carrera de las armas ab gran llubiment. Lo primogéni D. Manuel, morí 'l any 36 en lo Pont de Castrejana, lluytant á las ordres de Espartero. Alguns altres se retiraren del servey alcançant graduacions elevadas.

L' amor á la milicia tentava també al jove Ignocent; pero sacrificá sa vocació decidida, al noble afany de ser útil á son pare, que, ja retirat, visqué en sa companyia, fins á la seva mort ocorreguda á Barcelona 'l any 52; y á la seva mare que visqué fins al any 67.

LÓPEZ EDITOR

Feu ab gran aplicació l' aprenentatje de libretre y editor en l' establiment de Oliveres y en la casa editorial Tasso, y sent molt jove encare, s' establí al carrer Ample.

Tenia grans iniciativas, una activitat assombrosa. un tracte franch y carinyós, y un instint especial del gust del públich.

Conegué á D. Manuel Angellón y signé l' editor de las sevas obras. Inaugurá sos negocis editorials ab la publicació de *Un Corpus de sangre* que alcanzá un éxit extraordinari. A aqueste seguiren altres com *El Pendón de Santa Eulalia*, *Treinta años ó la vida de un jugador*, *Flor de un dia*, *¡Atrás el extranjero!*, etcétera, etc.

D. Antón Aitadill li donava també algunas de sas mes celebradas novelas, y 'ls principals escriptors de Barcelona celebravan sa diaria tertulia en la libreria del carrer Ample, gosant del tracte carinyós del editor sense rival fins llavoras, en

la manera de presentar las obras y en la forma especial de anunciarlas. Lo seu enginy era fecundo, inagotable en recur-sos. Y en pochos temps signé la seva una de las primeras casas editorials de Barcelona, engendrant, com sempre succeheix, no pochos imitadors de las sevas gallardias.

Durant la guerra de Africa publicá 'l primer periódich festiu é ilustrat que ha vist la llum en la nostra capital. Se titu-lava *El Cañón rayado* y tenia per objecte mantenir encés l' esperit patriótic del poble espanyol. Ilustravan aquesta publi-cació l' Eusebi Planas, en Manuel Moliné y altres celebrats ar-tistas, que ja llavoras com sempre, se valia en Lopez del concurs dels dibuixants pera las sevas publicacions.

Després de la guerra de Africa alternava la publicació de novelas y altres llibres ab la de periódichs, almanachs y folle-tos de carácter popular. Ell fou qui primer publicá dibuixos de 'n Fortuny, de 'n Tomás Padró, de 'n Llovera, de 'n Joseph Lluís Pellicer, de tots los artistas joves que valian, y als quals ell alentava ab las sevas iniciativas incansables.

En periódichs satirichs com *El Pájaro verde*; y en almanachs garbosos com *El Tiburón* amantit ab la sal ática de 'n Robert Robert popularisava las publicacions festivas, á un preu may vist, fent tiradas colossals.

Per aquells temps editá 'ls *Singlots poétichs* de 'n Serafi Pi-tarra. Ell presentá al públich al que havia de ser fecundo y afortunat creador del Teatro catalá. Junt ab *El Tiburón* dona-va á llum *L Xanquet*, parodia de aquell almanach y ab aques-tas publicacions y la de moltas obras festivas, lo públich afanyós de riure, s' acostumava á llegir en la nostra olvidada llen-gua materna. La propagació del gust per la lectura en catalá se deu mes á 'n Lopez Bernagosi que als mateixos Jochs Florals, que per son carácter arcaich no s' feyan populars ni molt menos.

Seguint la corrent iniciada ab tanta fortuna, publicá 'l fa-mós semanari *Lo Tros de paper*, instalantse la redacció en los baixos de ca'n Freixa, davant de la botiga del carrer Ample. Una colla de gats plens de bon humor se reunian allí totes las tardes, constituint una tertulia qu' es un dels elements mes curiosos é interessants de aquell período literari.

Al *Tros de paper* seguí *Lo noy de la mare*, y sempre ab ten-dencias á la popularisació per medi de la baratura, sortiren se-guidament *La Rambla* y *La Pubilla*, periódichs á dos quartsos número que son los predecessors de LA CAMPANA DE GRACIA y de *La Esquilla de la Torratxa*.

En tant la reacció, durant los últims anys del reynat de Isa-bel II, s' anava accentuant de una manera terrible. Las perse-cuciones mes odiosas estavan á l' ordre del dia, y l' editor Lo-ppez, en comunicació continua ab los conspiradors que prepara- van lo triunfo de la Revolució de Setembre, portava á tan pe-rillosos treballs, lo concurs de una fé cega y de una voluntat indomable.

Y si com á home conspirava ocultament, com á editor no te-mia donar la cara. Digiuhó sino son *Almanaque democrático redactado por algunos señores socios del Ateneo catalán*, ab lo qual afrontava valentament las iras dels ultramontans y reac-cionaris albergats llavoras en aquella casa. oberta avuy á totes las ideas. Digiuhó aquell número de un desos festius periódichs en que posá en ridicul certa corrida de novillos organizada per alguns oficials de la guarnició, y que doná lloch á un serio con-flicte en que abundaren las garrotadas á la Rambla y altres si-tis públichs de Barcelona. En Lopez, en tal ocasió, 's portá com un valent, logrant trobarse rodejat pera retxassar los atachs dels oficials, de la juventut dorada de Barcelona, que no tenia res que veure ab los denaris gomosos dels nostres dias.

¡Quánt tenen que aprendre ab la conducta valerosa y resolta de 'n Lopez, los revolucionaris de boquilla que ara s' usan!

Perseguit per la policia y pels mossos d' Esquadra, ell sol agitava á Barcelona, en los moments en que en Baldrich y altres patriotas corrian sublevats per la montanya. Las autori-tats no 'l trobavan en lloch, y no obstant, l' agitació per ell pro- vocada se sentia per tot arreu.

LÓPEZ POLÍTICH

Esclatá 'l moviment revolucionari, y jo que 'l coneixia, en-care que fins á las horas no havia tingut lo gust de tractarlo, vaig trobar-me al costat seu á la Rambla, llansant á la cara del Conde de Cheste 'l crit de «¡Abaix los Borbóns!» Entre aquell grupo de ciutadans que havia de ser fusellat á mansalva, si las

tropas de Atarassanas hagnessen obehit las ordres del Capitá general de Catalunya, que allí s' havia refugiat, perseguit per la multitut; entre aquell grupo la figura que sobresortia era la d' en Lopez. Encare 'm sembla que 'l veig: nerviós, agitat, los ulls fora del cap, alsantse de puntetas, ab la má enlayre, ex-trenyent l' abonyegat hongo, y llansant lo crit de «¡Abaix los Borbons!»

Algunas horas després lo poble de Barcelona aplaudia ab frenesi 'ls lemas de un gran fanal colocat com un emblema de triunfo en la balconada de Casa la Ciutat. Aquell fanal procla-mador de la soberanía nacional y dels drets del individu ¿de qui era obra? Del editor Lopez.

La Junta revolucionaria trobá en ell un ausiliar fidel, infa-tigable. Desde aquell moment se llansá en cos y ánima al tor-belli de la política activa. Com á editor casi deixá de treballar. Saludá á la Revolució ab lo periódich *El Cohete* redactat per en Robert y ab un sens fi de fullas propagadoras dels ideals republicans. Contribuí á la constitució de comités, circuls y clubs. No feya mes que avivar lo foch del entusiasme popu-lar, y allá ohont ell arribava l' espatlla s' hi coneixia de debó.

Tots los homes de aquell temps recordan sas poderosas ini-ciativas en lo célebre Club del Carrer de la Canuda. Allí s' hi reunia la flor y nata dels republicans barcelonins: los Clavés, los Tutaus, los Sunyers, los Roberts, los Solers y Plá y totas las individualitats de mérit, d' energia y de prestigi. Y man-tres los uns peroravan durant la vetlla de tots los dias, en Lo-ppez treballava. Ell signé 'l director de las primeras eleccions de la Revolució. Ningú 'l ha igualat may ni en previsió, ni en activitat, ni en entusiasme, ni en fecunditat de recursos. Apli-cava á la política sos medis editorials, y arrastrava á las mas-sas, portantlas á las urnas. Lo triunfo complet de la candi-datura republicana, per una inmensa mayoría, assegurá 'l pr-domini de las nostras ideas dintre de Barcelona, durant tot lo período de la Revolució.

Ab gran repugnancia acceptá, y encare com á cumpliment de un deber de partit, lo càrrech de regidor de Barcelona, y per cert que menos se 'l veya en la Casa Gran, qu' en lo Circul pol-ítich, ahont mantenía ab constancia la organizació electoral del partit, garantia dels triunfos republicans en totes quantas eleccions se celebravan.

No fa molts dias me deya encare:—No sé entendre perque en materia de eleccions, tenint com tenim lo sufragi universal, no ha de ferse avuy lo que 's feya llavoras. Es mes fácil y més ayros entendre directament ab lo poble que ab las autoritats y 'ls cacichs dels partits gobernants.

¡Pobre Lopez!... ¡Quants pochos imitadors ha tingut! Ell tra-ballava desinteresadament per la causa; y la norma de avuy consisteix en treballar cada hú per ell. De aquí 'l cansanci y l' escepticisme del poble, y la indignitat de certs homes, que á trucos de satisfacer sos apetits, no reparan en convertirse en comparsas de la monarquia.

Al any 69 estalla la insurrecció republicana, y en Lopez que, cumplint las ordres del Comité, tractava de fer retirar dels bar-rris del carrer de Ponent als que anticipantse comprometian l' éxit de la projectada sublevació, signé agafat ab altres com-panyans en lo local de las Caputxinas. Entre 'ls presos s' hi con-tavan l' Almirall, en Serrallara, l' Alfonso, etc., etc. Al ser conduhits al Govern militar, els sortí al pas lo general Baldrich, dihentlos ab sarcasme:

—Vaya, id., id., á hacer la propaganda.

En Serrallara signé traslatat á Monjuich; y 'ls demés passa-ren á un barco de guerra que 'ls conduhí á las Balears, ahont signeren reclusos en lo castell de Bellver. Algun temps després, gracias á una enginyosa estratagemata, lograren fugarse y diri-girse á Alger en un falutxo. Passaren un temporal terrible: lo barco perdé 'l timó, quan de sopte una ratxada de vent prop-ici 'ls acostá á las costas argelinas. Desde allí 's trasladaren á Marsella. També 'ls sorprengé durant la travessia un formi-dable temporal que 'ls obligá á refugiarse durant algunas horas en lo port de Rosas, ab perill de ser reconeguts y presos novament.

De aquella temporada d' emigració 'n guardava en Lopez recorts perdurables, que sabia assahonar ab la gracia de la seva conversa sempre ben humorada y xispejant.

Al any següent, ab motiu de la sublevació de las quintas, en la qual no hi tingué art ni part, per ser ja llavoras partidari

resolt dels procediments legals, sigui zovament prés y con-
duhit al pontón. Durant lo periodo revolucionari hi hagué
sempre anclat un pontón, per aquests cassos, en lo port de
Barcelona. Entre 'l pontón dels moderats y 'l dels setembrins
no hi havia altra diferencia, sino que aquell era un barcot
vell, romàtich, atrotinat, mentres que l' últim constituït pel
casco del vapor *Europa* oferia certes comoditats. May menos.
Prengueren a n' en Lopez en la redacció del periódich *La*
Razon, que publicavam llavoras. Lo capitá general ens prohibí
La Razon, y sortirem al dia següent ab *La Sazon*. Ens prohibí
La Sazon, y sortirem ab *La...* ¡Chiton! Per fi, empiat,
va enviar un parell de companyias de tropa a la redacció é im-
prenta, tirantho tot enlayre, las caixas y la máquina de impre-
mir y emportantse'n entre bayonetas a tots los presents. Per
un acás vaig escaparme, puig a l' hora del succés, ab mon
amich y company de redacció D. Joseph Amat de Figueras,
eram a recullir noticias.
De aquells sucesos ne va neixer LA CAMPANA DE GRACIA,
que tant se distingí tocant a somatent, vuit dias seguits, sense
que poguessen may alcansarla ni ferla callar las canonadas
que li dirigí l' artilleria del general Gaminde. Apenas alsat
l' estat de siti y recobrada per en Lopez la llibertat perduda,
se publicá l' primer número de aquest periódich.

Durant aquell periodo l' intrépit Lopez sigué 'l cap d' esqui-
la de totas las autoritats. Mes que al revolucionari, p' seguían
al director d' eleccions, procurant inutilisarlo, fentli la por,
qu' ell per altra part no sentia poch ni molt. A cada punt lo
posaván pres. De modo que durant molt temps, la frase:—
Ja han agafat a n' en Lopez—era la senyal de que alguna cosa
s' preparava.

Y en tot aixó vingué 'l triunfo de la República.
Qui no ha vist treballar a n' en Lopez durant aquellas difi-
cillissimas circunstancias, no sab lo qu' es abnegació, patriotisme
ni esperit de sacrifici. En més de quatre ocasions ell sol salvá
l' ordre públich amenassat. Cert conat molt serio de proclama-
ció del Cantó catalá, signé ofegat per en Lopez, per medi de
una ratxa de telegramas que 'ls primers homes de la situació
republicana dirigiren, per son concell, als compromesos en
aquell moviment suicida. En Pi y Margall en son folletó *La*
República cita ab aquest rasgo de ingenio ab lo qual se
salvaren las naixents institucions de un pavorós conflicte. Jo
m trobava treballant al seu costat, y may olvidaré l' efusió ab
que varem abraçar-nos al veure desvanixers l' imminent perill
que pesava sobre la ciutat de Barcelona.

Per descriure tots los actes de n' Lopez en aquellas circuns-
tancias, necessitaria un abultat volum. No dormia, no sosse-
gava, estava sempre a punt de conjurar las gatadas, los disbar-
rats, las imprevisiones dels que cap reparo tenian en compromete-
re la sort de la República, per lo mateix que res els havia
costat lo seu establiment. En Lopez exposava la vida a cada
instant, y en l' ardor del zel de qu' estava dominat, no veya que
la ruina se cernia sobre la seva salut de ferro, y sobre 'ls
seus negocis editorials, en altres temps tan plens de prosperi-
tat.

Per imposició de son amich D. Santiago Soler y Plá hagué
de acceptar lo càrrech de Director de Correus de la Isla de Cuba,
trasladante a la Habana. No anava allí a prosperar, com
hi van tants altres, sino a cumplir una missió política y un deli-
cat encàrrech de amistat. Lo ministre desitjava trasladarse
a aquella Antilla y necessitava un amich fidel, qu' explorés l'
estat de l' opinió y li preparés lo terreno. De aixó se n' encar-
regá en Lopez, y n' sortí brillantment. Lo Sr. Soler y Plá tro-
bá a Cuba simpatias y consideracions inesperadas, que l' feren
surtir ayros en lo terrible conflicte del *Virginius*, y que hauri-
en donat los seus fruits naturals a no sobrevenir al poch
temps la cayguda de la República.

Durant l' exercici del seu càrrech, posá en Lopez lo servey
de correus a gran altura. Era minucios organisador y bon ad-
ministrador, y aplicá sas qualitats caracteristicas a aquell ram
administratiu. Considerat ab sos inferiors los reparti 'ls drets
de apartat que altres antecessors seus se guardavan per ells. Y
al tornar a Espanya—perque s' vegí qu' ell havia anat a per-
dre allá ahont tants altres van en busca de gangas y riquesas—
arribá aquí pobre. De Cádiz a Alicant li robaren los 300 duros
únichs que portava, y a Alicant tingué de enmatllevar diners
pera continuar son viatge fins a Barcelona.

Havia caygut la República, y ell, durant aquells sis anys de
absorció política s' havia arruinat. Sos negocis perduts, la seva
llibreria atrassada, lo tornaren a la realitat de la vida. Era
precis referse, treballar per ell, per la familia. Y ho feu ab
un ardor infatigable. ¡Quina posició mes brillant tenia reser-
vada si no hagués abandonat per la política, 'ls seus negocis
editorials!

LA RESTAURACIÓ

Pero vingué la restauració, y 'l manifest de n' Castelar cri-
dant als electors de Barcelona a las urnas, lo torná resoltament
a la vida activa.

Ell era dels pochos qu' en mitj de las tenebras de la irritació
republicana, hi veyá clar, defensant la conveniencia de secun-
dar las miras de D. Emilio. Que tenia rahó, ho revelá 'l gran
triunfo electoral del any 75. Lluytarem, y ell lo primer, contra
la oposició dels nostres mateixos correligionaris y contra las
indignitats y 'ls atropellos dels elements oficials. Ell fou qui
primer sigué pres y portat a las Magdalenas, ahont ens hi tro-
barem tots los que treballavam pel triunfo de la candidatura
republicana. Oferiments de diners que se 'ns feren sigueren re-
tassats ab despreci; amenasas de deportarnos a Fernando Póo
sigueren escoltadas ab indiferencia. Lo partit republicá s'
enardí, y doná una mostra brillant del seu gran poder (l' última
que ha donat), quan es l' abnegació, l' desinterés y l' espe-
perit de patriotisme lo móvil únich dels que l' dirigeixen.

Gracias a aquell esforç colossal, degut en gran part a Lopez
Bernagosi, en Castelar tingué siti en las primeras Cortes de la
Restauració.

Haviam fundat ab lo concurs de n' Lopez, de n' Soler y Plá
y altres elements *La Gaceta de Barcelona*, mes tart *Gaceta de*
Cataluña, que sigué l' primer periódich possibilista que s' publi-
cá a Espanya. Grans sacrificis ens costá a tots: persecucions
y perills, contratemps de totas menas arrostrarem, y no per
aixó trobarem sempre en lo nostre jefe la consideració a que
teniam dret. Eram dintre del possibilisme los fills aburrts, y
no per aixó desmayavam, enamorats de una causa ab la qual
estavam intimament identificats. Los uns ab son treball gra-

tuít de anys enters, y en Lopez, en los anys darrers de la publi-
cació, saldant sense auxili de ningú mes, lo considerable défi-
cit que deixava 'l periódich, procuravam sostenir una tendencia
essencialment democrática dintre del possibilisme, enemichs
com eram de tot pontificat y de tota jefatura, delegada, de car-
ácter permanent.

A n' en Castelar li perdonavam tot: los desaires, los desvios,
las desatencions. En aras de la unió del partit, ens resignarem
a la desaparició de la *Gaceta de Cataluña* y a la casi anulació
de la nostra influencia dintre de l' agrupació a que pertanyiam.
Major sacrifici no podia exigir-se ns: ho sacrificavam tot, inclús
lo nostre amor propi.

Pero lo que no podem perdonarli may es la claudicació final,
la burla sangrenta que feu de las ilusiones de tota la nostra vida.
A nosaltres podia mirarnos fins ab despreci si tant volia;
pero no tenia cap dret para tirar per la finestra als peus de la
monarquia la nostra bandera, compendi de totas las nostras
ilusiones. Aquell símbol de un ideal honrat, no era seu: era de
tots els que tants sacrificis haviam fet per la causa republicana
conservadora.

Per aixó en Lopez se senti ferit fins en lo mes viu de la seva
ánima, davant de aquell acte incalificable. Y quan algú ns tava-
rava per la rudesia ab que atacavam al idol desprestigiado, con-
testava 'l meu noble amich:

—Si hi ha algú que haja fet per la causa possibilista la meyt-
tat solament de lo qu' hem fet nosaltres, aquest podrá tirar-nos
la primera pedra.

En la conciencia de n' Castelar haurá de pesar mentres vica,
'l remordiment de aquesta felonía. ¡Qui sab si l' agravació
de la terrible enfermetat cardíaca, que ha donat ab los ossos
de mon pobre amich en lo sepulcre, se deu en gran part al acte
incalificable del actual protector de las instituciones!

En aquest cas, ja que tan católich s' ha tornat, podem dirli:
—Que Deu li perdoni.

Aquestas consideracions cansarán certa extranyesa als que
de la política sols ne coneixen los profits y las farsas: y als que
ab los desenganys han donat pábulo al defalliment y al escepti-
cisme de la multitud.

Pero hi ha que tenir en compte que n' Lopez Bernagosi era 'l
representant de un' altra generació menos perduda que l' ac-
tual, de una época de grans entusiasmes y de nobles fatleras,
de honrosos sacrificis y de serveys desinteressats. La seva mort
representa una baixa mes en las filas dels constants, dels crey-
ents, dels bons patriotas.

Va morir com havia viscat: sufrint moltíssim; pero sobrepa-
san-se ab valor a la tortura física y al sufriment moral: animat
als seus fills que ploravan: recomanant-los que se serenessin:
fent cars a la mort ab tranquila resignació, com qui ha
cumplert noblement la seva missió sobre la terra. Davant de
tanta entereza, renaix en l' esperit la confiança en que las vir-
tuts mes altas se albergan en los que en aquells angustiosos
moments ne tenen prou, pera despedirse de la vida, ab los
consols de la familia y de l' amistat, nervi de una religió hu-
mana y piadosa.

¡Descansi en pau l' infatigable adalit de la causa republicana!
Lo seu cos jau al fons de una sepultura; pero 'l seu esperit
s' alberga en lo cor de tots quants en vida l' estimarem, y una
vegada mort ens quedém plorant-lo ab llágrimas inconsolables.

J. ROCA Y ROCA.

GRATITUT

A mort del inolvidable fundador de LA CAMPANA DE GRACIA, vivament sentida per tots quants ab
sua amistat s' honraven, ha posat en evidencia las
grans y vivas simpatias que s' havia conquistat l'
honrat ciudatá, l' industrial laboriós, lo polítich in-
tegre, desinteressat y modest, que havia consagrat

tota la seva existencia a la difusió de la cultura y al enaltiment
dels grans y generosos ideals de la llibertat y de la patria.

En nom de la desconsolada familia de D. Ignocent López
Bernagosi, doném las mes expressivas gracias a totas las enti-
tats y personas qu' en los moments de tribulació per que ha
passat, s' han fet partícipes de son desconsol.

Gracias als amichs, que apenas coneguda la mort de D. Ig-
nocent, acudiren en gran número a la casa mortuoria, pera do-
nar al cadáver son últim adéu.

Gracias a las corporacions de que 'l difunt havia format part,
que s' apresuraren a expressar lo seu inuent de dol que per la
seva perdra sentiren.

Gracias als periódichs lo als y de fora que a la memoria de
nostre estimat fundador dedicaren las mes sentidas y carinyo-
sas frases, si totas ellas justas, no menos de agrahir.

Gracias a las numerosissimas personas que han enviat tele-
gramas y cartas de pésam a la familia del difunt.

Gracias, finalment, al número de concurs que 'l dimars a la
tarde assistí al enterro del cadáver.

Aquest acte, per expressa voluntat del difunt, s' efectuá sen-
se pompa, modestament.

En un carruatge de dos caballs fou depositat lo féretre, que
quedá materialment cubert de artísticas coronas. Entre ellas
s' hi veyá la de sos fills, ab lo lema: «A nuestro padre»; la de sa
fills y noras; la de sos nets; la de la *Redacció de la Esquella de*
la Torratxa; la de la *Redacció de la Campana de Gracia*; una
de la *Tertulia republicana possibilista*; una dels escriptors y
artistas que treballan per la Casa López; un' altra dels depen-
dents de la llibreria, una de D. Ernest Soler de las Casas, fill
de Serafi Pitarrá; una del impressor D. Andreu López Robert;
una de la Sra. viuda de Bassols; un artístich ram de D. Carlos
Pellicer, y altres que no recordém.

Del féretre no n' penjavan gasas, apareixent voltat per una
secció de noys de la Casa provincial de Caritat.

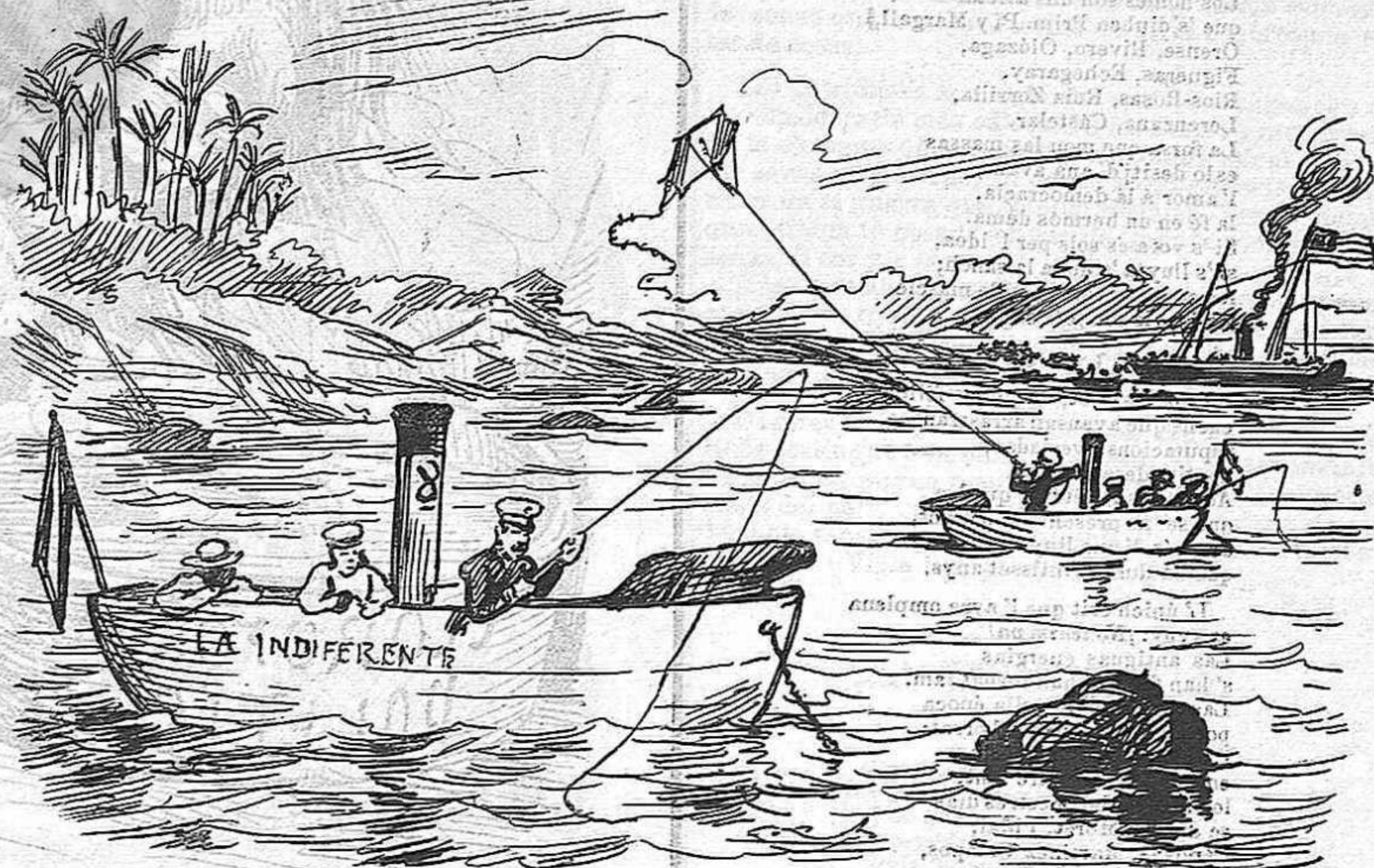
Seguia al carruatge 'l dol presidit pels fills del difunt D. Gui-
llém, D. Joseph y D. Anton, no havent pogut formar part del
mateix l' altre fill D. Enrich, per trobarse absent de Barcelona
y no haverli permés arribar a temps la interrupció que sufri la
línea férrea de Madrid a Zaragoza. Figuraban també en lo dol
lo fill polítich del finat, D. Rafel Llofrin, secretari del Ajunta-
ment de Tarrassa, lo germá, D. Joaquim, los nebots, D. Ri-
cardo López, Comandat de infanteria, D. Joseph Viciana, capítá
d' Enginyers, y D. Arthur y D. Julio Schmidt y lo tinent
coronel Sr. Pintos, ajudant del general Weyler, qui per sas
molts ocupacions no pogué assistir personalment al acte.

Un numerós corteig que no baixaria de 800 personas seguia
respectuosament al dol. En ell s' hi veyan representacions re-
publicanas de tots los matissos; del partit republicá nacional,
del centralista y del federal, una delegació de las casas de so-
corro dels Amichs dels Pobres, los operaris de la imprenta
López Robert, etc., etc.

Entre las personas que honraren l' acte, s' hi contavan homes
polítichs, escriptors, artistas, industrials, llibreters, comer-
ciantes, metjes, advocats, obrers, dels quals recordém los se-
güents noms:

Los diputats Lostau, Sol y Ortega y Avila; los regidors An-
tón Vallés, Gallart, Ravellat y Martínez; l' ex-senador don
Pau Alsina; l' ex-diputat D. Joaquim Escuder; los periodistas
Roca y Roca, Guibernau (C. Gumá), Sanchez Ortiz, Figuerola,
Orellana, Coria, Simó, Ximeno Planas y de Bray, los artistas
Moliné, Soler y Roviroza, Miró, Pellicer (Joseph Lluís), Pelli-
cer Montseny (Joan), Pellicer (Carlos), Planas (Eusebi), La-
barta, Passos, Moragas, Urgellés, Gomez Soler, Chia, Meyffren,
Planella, Subietas, Dieguez, Llopart, Seriná, Esplugas, Labie-
lle, Bonet, Rús, Torija; los escriptors Almirall, Senpere y Mi-
quel, Angelón, Torrendell, Conrat Roure, E. Soler de las Ca-
sas, F. X. Tobella, Eudalt Canibell, Giraldo, Alsina y Clos,
Pin y Soler, A. Brugada, A. Peratoner; los mestres Goula pare
y Goula fill; los germans Fontova; los metjes Dr. Bonet, doc

ENTRETENIMENT DE LAS CANYONERAS

Com, segons en Cánovas el mar es de tothom, y no hi ha medi de impedir el matute de guerra, 'ls triupfants de las ca-
nyoneras podrán distreures entretenintse agradablement.

tor Gudel, Dr. Regusés, Dr. Martínez Vergas, Dr. Vilató, Dr. Andreu, Dr. Folvi; Dr. Grinan y Dr. Fortuny; los señores eclesiásticos Vidal y Aramburo; los libreteros Paig, Durán y Borri, Llorach, Piaget, Gili, León, Valls, Ferrer, Gorrna de Tarrasa y Verdagué; los hombres políticos Casades, Roqué, Passarrel Diria, Bau, Ardit, Wherle, Llorca, Ribas, Palau, Jofra, Wellenkamp, March, Closas, Santaló, etc.; etc.; los comerciantes é industriales H. Miralles, A. López, Robert, Pere Domenech, Carlos Pigrau, Ignaci Ribas, Molló, Ferrer, gormans Más, Larramendi, Bly, Enric, Rombó, etc.; los señores Paig, F. Batlle, Anton Faras, Moras, Bernadé, Casamitjana, Teixidor, Palleja, C. Medana, E. V. 188, M. Molins (fill), etc.; lo mestre d'armas Pardini, lo Coronel retirat Santellu, los funcionarios y empleats A. Serracitana, Vinyes, Cantalops, J. Gros, Montes, los advocats V. Garcia y J. Llorens y altres y altres que 'ns escapen a la memoria; y a tots los quals repetim l'expressió del nostre agrahiment.

Lo corteig seguí, á través de una multitud numerosa, lo curt trajecte entre la casa mortuoria, situada al extrem del Carrer Non de San Francesch y la Plassa de la Pau.

Al peu del monument á Colón, se despedí el difunt, un gran número del concorrents continuaren fins al cementiri de Montjuich.

Allí, en una tomba de la secció de Sant Olaguer, se depositat lo cadáver de nostre benvolgut amic, al costat del de la estimada esposa, morta fa tres anys. Allí donarem a la familia, anegada de dolor, y ab los amichs, possessors del més viu sentiment, l'adeu postre als restos de aquell home tan estimat y tan bó, que 'ns deixa l'etern recort de sa honratz, de sa honradés y de sas virtuts cívicas y privadas.

LA REPUBLICA

DOS VINTINOS DE SETEMBRE

1868
Brilla la sagrada espurna,
lo poble s'aleja inflamant
y com onada impetuosa
s'escampa per tot cridant:
—Viva en Prim! Viva en Serrano!
—¡Abaja los que 'ns fan esclaus!
¡Fera odiosos privilegios!
¡Sols lo poble es sobera!
La ven salta valls y alturas,
y retronan per l'espay
ressons: l'ent formidable
de: ¡Viva la llibertat!

1874
¡Llibertat!... Es la divisa
que brilla en los estandarts;
la paraula que dels llabis
surten en unánim esclat;
l'aspiració santa y pura
que s'agita tremolant
en lo cor dels que á la patria
saben aixecar un altar.
Retruny lo caoó á Alcolea,
corre á rieradas la sanch
y d'entre 'ls restos d'un trono
que la ventada ha volcat,
s'aixeca la hermosa imatge
que ostenta en sa blanca má
lo pendó que simboliza
la redempció nacional.

1895
¡Quins días aquells! Lo poble
es un poble verje, bran,
que té set de lleys modernas,
que té afany de respirar
l'alenada embriagadora
de la santa llibertat.
Los homes son uns atletas
que s'diuen Prim, Pi y Margall,
Orseno, Rivero, Olózaga,
Figueras, Echegaray,
Rios-Rosas, Ruiz Zorrilla,
Lorenzana, Castelar.
La forsa que mou las masses
es lo desij d'anar avant,
l'amor á la democracia,
la fe en un hermo demá.
Si 's vota es sols per l'idea,
si 's llunya 's dona la sanch;
los cors son tots cors de masele
los ideals son tots sagrats...

1895
Cendras, llot, despulas fétidas,
cuchos que avansen arrastrant,
reputacions averiadas,
apetits desenfrenats.
Aquest es lo tetrico quadro
que se 'ns presenta al davant,
després d'una lluyta horrible
que ha durat vintisset anys.

L'únic crit que l'ayre omplena
es avuy: ¡No tenim pa!
Las antiguas energias
s'han fos y s'han tornat fam.
Las figuras d'aquella época
poch á poch s'han esborrat:
l'Echegaray fa comedias
en Castelar fa altre tant;
los homes dels nostres días
se diuen Moret, Pidal,
Cánovas, Martínez Campos,
Sagasta, Guch de Tetán...
Los que han de votar no votan;
lo motillo dels diputats
se guarda en los ministeris
y á casa 'ls cacichs locals.

ANIVERSARI

AN cayent anxa sobre el recort de la memorabilia fetxa del 29 de Setembre de 1868. Ab lo present se 'n comblan 27 mes de un quart de segle, temps mes que sobrat perquè 'ls homes vris qu' en aquell gran sucesse prengueren una part activa se trobin avuy poch menos que invalidats per la senectut y en camí de anar á fet companyia als que han deixat aquest món de desenganys y miserias.

Una generació nova forma la part mes consistent de la massa social. No ha conegut ella 'ls grans entusiasmes del triomf; perquè no ha sentit tampoch los xitells del llango de la reacció despiadada, que assoc-

tava el nostre dels liberals, en l'últim periodo del regnat de D. Isabel II, marcantlos ab verdancers de grominias.

—Es possible—'ns preguntavan una jove ilustrada— qu' en los temps que precedien á la revolució, las ideas y las personas s'entessen perseguidas arbitrariamente? Es possible que no s'entessen respectadas ni la santidad del dometi ni la inviolabilitat de la conciencia? No exageran los que parlan de las deportaciones en massa y dels fusellaments sense formació de causa?

No se 'n sabian avenir de que tant despotisme hagués pogut pesar sobre la nació española.

Elle se las mentan ben dolces. La influencia del alzament de Setembre saneja l'ambient de la societat, com las ráctadas del huraca sanejan l'atmosfera.

En aquesta situació fa de tot respirar y de bon vitre, sense preocupacions ni male-de-cap, en plena possessió de uns dreus que no s'aprecian, y d'una

tolerancia que no s'estima, creyentla la cosa mes natural del món. La indiferencia es la companyera inseparable de la poltroneria.

A que anigitse pels males d'Espanya, si ja tots hem convingut en que no tenem remey, á que reparar en escandol mes ó menos, si ja tots sabem que 'ls gobernants son incommovibles als embots de la opinión honesta? A quea de abusos s'han fet torte. Com mes extremen las immoralitats y 'ls desparihos, mes segura se sentien de tant que se 'n hauria de dir, ha acabat per no dirlos res. Y dels carrechs que se 'n dirigeixen, ningú 'n fa cas.

Los coscos acaban per renunciar á perseguir á las guineus, porque las guineus puden, y no hi ha pas de cos que pugan resistir la paciència. Aixis son ellas la corrupció 'n saiva.

Y no es lo mes trist que abusin de la paciència del país; que posin en perill la seva dignitat en mil

casos compromesos, y que despilfarrin á mans plenas los recursos arrancats en mil formas distintas á la propietat, á la producció; al comerç y al treball.

Lo mes trist de tot es que, al ferho, 's disfressin ab la máscara de liberals y democratas, desvirtuant lo concepte exacte de las ideas redemptoras que triunfaren lo día 29 de Setembre.

Elle s'alaban de haverlas conservadas totas, y si las conservan es sols de nom y ab lo propósit preconcebut de desacreditarlas.

—Qu' es sino 'l sufragi universal, font dels poders, qu' es en las revas mans, mes que una asquerosa masticació? Qu' 's importa després de tot aixó 'l crit de la tribuna, ni la ven enardida de la premsa, si la opinión per tals medis despertada, que hauria de ferse efectiva en las urnas electorals, ha de surtir sempre beutada y escarnida? No hi ha medi de oposar-se als seus desmans fins que 'l poble donga probas de una virilitat parecuda á la que va desplegar en los últims días del mes de Setembre del any 1868.

Ellyment aixis podrà acabarse ab tanta farsa y ab tanta vergonya.

SITUACIÓ DE LA ESPANYA RESTAURADA

Sobre el país expirant ja fa temps qu' hi estan jugant.

La Revolució ha sigut molt criticada en lo concepte de que al atansar las llibertats públicas, no va proporcionar cap bé material al poble español.

Si hi havia qui esperava que ab la Revolució 'ls arbres del bosch havian de produhir dobletes de cinch duros, i no tindrá de donarse per enganyat, pero no per la Revolució, sino per la seva propia tonteria. La Revolució restitui als ciutadans la dignitat perduda, y hui no estimi en lo que val aquest benefici, pero hi ha tots los ciutadans, sense distinció de classes, y si ells no han sabut valerse, dels medis que aquella posá en sas mans, es porque no sempre hi ha hestit lo tacto suficiente per organizarse, ni l'energia necesaria pera fer prevaldre la voluntat soberana del poble, sobre las iniquitats de las oligarquias corruptoras y corrompidas entronizadas en lo poder. La Revolució, en fi, obrí camp llibre á tots los progresos politichs y socials, y si aquests no han arribat á realitzar-se, es porque 's necessita mes virtut pera ser un bon ciutadà, gels del cumpliment de sos civichs debers; que per entregarse á las corrents enervadoras del escepticisme.

Ben cars paguem tots aquests descuits y totas aquestas debilitats: la patria está cada día mes decaiguda y 'l troba á cada punt mes compromesa.

Ab vint anys de pau y resignació per part del poble, no han conseguit los homes de la restauració, ni 's de 'ls regencia, sentar las bases de una administració pública ordenada, ni equilibrar los gastos ab los ingresos, ni tapar las grietas de la immoralitat, mes numerosas cada día, per las quals se filtra y desapareix la fortuna pública. Lo xanullo es la moneda corrent en tots los ordres de l'administració y del goberni: en l'Estat, la Provincia y l'Municipi. Lo caciquisme es l'única institució que ha posat arrels fondas en lo femer de las malas costums politicas, ab detriment de la ley y la justicia.

Y per curullar tants desastres, allá á l'altra banda del Atlántich, estalla una insurrecció formidable que s'agra com un abisme sense fondo la vida dels nostres fills y 'ls últims caudals de la nació española; sense que 's veja l' terme de un tan horrendo estat de cosas.

Los patriótics sacrificis del país se pagan ab la desconsideració mes odiosa. Ni las Cortes reuneixen, ni 's elements oficials se dignan comun'car al publich las sevas impresions, ni donar ab frecuencia las noticias de la guerra que tothom reclama, per lo mateix que tothom té posada á l'isla de Cuba la vida y la hisenda, i cor y la bossa.

A las Horlas angustias del poble español responen exercint l'orgullosa dictadura del patrióticisme, els que may han sabut desempeñar las funcions del poder mes que pera fer la infelicitat d'Espanya.

Després de fixarnos en un estat tan anómalo y perillós, postingut á benefici exlusiu de determinats interessos, en pugna manifesta ab las verdaderas necessitats del país, vegis si no ha arribat ja l'hora de que 'l poble español torni á llanar al espay lo crit formidable de: ¡Visca l'Espanya ab honra!

P. K.

L' ESCOLA

Los cabells á mitja orella, plé de tacas lo roquet, lo fron alsat, va en sa destra traquetejant l'incenser.
Fuja 'ls grachons de la tropa tot serio y pietant de pena, porque la gent se 'n adoni y admiri los seus serveys.
Quan baixa, d'una gambada passa dos filas de gent.

riu ab los companys que troba
y fa grans acataments.

Entrará en un seminari
perque ara ja es aprenent,
al últim cantarà missa
y 'l tindré fet un mossén.
Confessarà las minyonas
y tindrà 'l poder inmens
d'absoldre ó no volgué absoldre
quan ho cregui convenient.
Fará sermons cada dia...
¡Fins veurém l'escolanet
mostrant al poble catòlich
en sos dits ¡al mateix Deu!

L. P.

NA notícia que pot interessar á
moltes families; pero que in-
dubtablement interessa enca-
re mes al govern.

«En vista de haverse ade-
lantat lo sorteig, lo govern
prorrogarà per dos mesos més
lo plaso concedit pera las ren-
dencions á metálich. En aquest
cas, lo plasso terminarà 'l 31

de Desembre.»

Un dupte m'assalta: vegi si algú troba medi de
solventarlo:

«Qu' es lo que més necessita 'l govern; homes per
Cuba, ó picos de 300 duros per la seva butxaca?»

Resposta:—Una cosa y altra.

Fa poch que 'l govern va obtenir una autorissació
per empenyar bitllets hipotecaris de la Isla de Cuba,
per valor de 120 milions de duros, y ja 's parla de
que 'l ministre de Hisenda vá molt atrafegat pre-
parant la contractació de un nou empréstit.

¡Y 'l país tan tranquil!

Com que de moment no li exigeixen res, está clar
¡qui s' amohina?

Ja vindrá 'l día en que al cul del sach han de tro-
barse las engrunas.

Quan tots los espanyols se trobin sense pell, es
quan dirán:—¡Qui havia de imaginarse que ab la na-
vaja del crèdit tenian d' escorxarnos!

Una frase de 'n Cánovas:

«No vaig solicitar lo poder: vaig ajudar al govern
de 'n Sagasta, acceptant l' encàrrech de formar Go-
bern, quan los liberals no s' entenían.»

Sí: llavors de l' oficialada.

¡Pobre Sagasta! Tan vell, tan llest, tan aixerit, y 'l
van tractar com un cadet, el día de la seva entrada
en lo colégi.

Van mantejarlo, y ara 'l mónstruo encare se 'n
burla.

Alguns salamanquins, entusiastas del seu país
l' aplaudit mestre Bretón, tractan de presentarlo can-
didat en las próximas eleccions de diputats á Corts.

Que 'ns perdonin los admiradors del mestre si no
aplaudeixo la seva idea. Fer diputat al autor de la
Dolores, equival á empetitirlo.

Veritat es que 's necessita á Espanya un bon *sofje-
jat*, pero aquest no 'l ha de fer cap músich.

Un empresari nou americá, ha contractat á la
Lluisa Michel, pera donar conferencias anarquistas
en aquell país, pagántlas'hi á rahó de 100 franchs
cada una.

La oradora ha acceptat aquesta contracta.

No deixa de ser curiós que de la propaganda de
una idea perseguida á Europa, se 'n fassa á América
un objecte de recreo y de negoci.

Va dir en Necedal en lo meeting de Valladolid que
'ls seus correligionaris y 'ls anarquistas constituïen
xen los dos únichs partits del porvenir.

D'el porvenir es bastant difícil parlarre; pero res-
pecte del present ¡qui no compren de seguida que 'ls
dos partits no 'n forman més que un, enter y verda-
de?

No hi ha més diferencia sino que 'ls anarquistas tir-
an la bomba, y 'ls neos amagan la mà.

La premsa diaria se 'ns ha anticipat descibint de-
talladament la horrenda catástrofe del *Barcaiztegui*.

Un altre barco de nostra desventurada esquadra,
englutit pel mar. Trenta una vidas de altres tants
marinos sacrificadas tràgicament, anant á ser pas-
tura la majoria dels náufrachs que costejan á la en-
trada del port de la Habana.

La causa del desastre va ser una falsa maniobra,
la extinció repentina dels llums de á bordo, y un
xoch del vapor mercant *Mórtera* ab lo citat creuher
Barcaiztegui.

¡Sempre lo mateix! La imprevisió y la desgracia
cebantse en nostre desventurat país!...

Diguin ara lo que vulgan:
nostre destí está marcat:
han nascut en m^a estrella
y hém de surtir estrellats.

Baláns fúnebre.	
La guerra de Cuba que 's prolongá desde l' any 69	
al 78, costá al exercit espanyol las següents baixas:	
Morts en acció de guerra.	13,000
Desertors.	700
Sumariats.	1,500
Molts á conseqüencia del vómit y altres	
malalties.	166,000
Total.	181,200

Vaja que la perla de las Antillas, tant mateix es
una perla ben negra.

¡Vaya unas operacions de bolsa més afortunadas,
las qu' está realisant á París lo marqués de Cayo del
Rey, consogre del héroe de Sagunto!...

Jugant á la baixa, 's conta qu' en un día va gua-
nyar una suma equivalent á la que li hauria tocat si
hagués tingut un bitllet de la rifa de Nadal, y hagués
tret la grossa.

Aquests cops de la sort sempre serán un gran con-
sol per las bonas families que tenen als seus fills á
Cuba, perque si allá las operacions de la guerra van
ab molta lentitut, lo qu' es á París, las operacions de
la bolsa marxan ab molta activitat.

Y lo que dirá l' héroe de Sagunto:—Tant mateix
tinch un consogre molt *cayo*.

Dissapte va observarse á Barcelona cert reze! que 's
posá de manifest ab l' aqartelament de la Guardia
Civil.

¡A que 's devían tan extraordinarias precaucions?
Ningú ho ha dit pel clar. Se parlava, no obstant, de
que la festa commemorativa de la entrada dels italians
á Roma, sigué la causa de tota aquella escama.

¡Si las autoritats creuran al peu de lletra ab alló que
diu lo refrán: «Per totas parts se va á Roma!»

Consti que á la Roma nostra ó sigui á la republica-
na, quan tinguem de anarhi també hi arribarem.

CARTAS DE FORA.—*Torrredembarra*.—Cregui, senyor Direc-
tor, que aquesta població l' haurán de treure de provincia de
Tarragona trasladarla á Asturias. ¿Pregunta per qué? Per la
qüestió del reemplaç. Aquí, com allá, sense necessitat de la pro-
tecció de las grans barbasas de 'n Pidal, no van al servey mes
que 'ls tontos ó 'ls pobres. Calculi sino que de 35 minyons allis-
tats, per fas ó per nefas, se 'n han escapat 26: ¡una friolera! No
pretench citarli cassos particulars, proposantme únicament cridar
l' atenció de las autoritats, ja que en res, y molt menos en
aquestas cosas es decorós y de bon veure que 'ls justos tingan
que pagar pels pecadors.

Amér.—La població está escandalizada, al veure 'l
modo com s' aplican sangoneras á l' esquilmada caixa comu-
nal. Avants ab un secretari 'n teniam prou, bastant ell sol pera
cumplir las sevas obligacions: avuy en cambi, 'l secretari 's pas-
seja tot lo dia, teuint un parell de ajudants que li fan la feyna.
Avants el que treballava y cobrava era un sol: avuy á treballar
son dos, y á cobrar tres. ¡Y endavant las hatxas, que lo del
comú no es de ningú! És á dir, sí; es dels que cobran, ó millor
encare, es dels que 's passejan.

XERRAMENTA

—¿Cóm estém de Cuba?

—Bé.

Si lo que 's conta es vritat,
tot quedarà apaciguat
á mitjos del any que vé.

—¡Fins llavoras! ¿Pues no deyan
que aquest any...

—Bé ho varen di;

mes pareix que alló d' allí
es mes gros de lo que 's creyan

—¿Los porchs, donchs, s' han tornat trujas?

—Sembla que aquells sublevats,
gracias á... las humitats
de l' época de las plujas,

han grillat de tal manera
á la fas de tot lo mon,

que avuy ja 's pot dir que son
una plaga verdadera.

—Aixó vol dir que al donarnos
los primers tochs del succés,
lo govern no va fer més
que mirar d' ensarronarnos.

—Home, no afirmaré jo
tamanya barbaritat;

pero crech que en realitat
algo hi deu haver d' aixó.

—Es dir, ni afirmas ni negas,
pero ópinas que en justicia...

—Crech que una mala notícia
s' ha de donar per entregas.

Així no 'ns sobta de prompte,
de mica en mica 'ns hi fem
y al últim ens la empassém
sense donárnosen compte.

¿Y en Campos? —Pintantse sol-
per corre: ¡es fenomenal!

Alló, mes que un general
se 'n figura un esquirol.

Ni un moment está segur:
ara visita aquest port,

ara tira cap al nord,
ara se 'n va cap al sur...

—Bé, pero quinas conquistas
ne treu de tant transitá?

En aquestes viatjes qué fa?

—Jo suposo que pren vistas.

—¡Qué vols que 't digui! Si té
tanta afició á bellugarse

¿no podria procurarse
un empleo de carté?

—Noy, ab aixó no m' hi enfundo
ni m' hi vull encaparrá.

¿No ho fa ell? Donchs si ell ho fa,
boca abajo todo el mundo.

—També soch del parer teu:
deixém tragos tan amarchs:

¿cóm aném de desembarchs?

—Bastant bé, gracias á Deu.
A creure la lletania

que als Estats-Units sentim,
pot ben dirse que surtim,

casi á desembarch per dia.
Ahí 'l mulato Pitof,

avuy lo negre Matrás
ara 'l cubá Panxo Aldás,

després lo polach Rolof.
Espanya está tan á tret

y vetlla de tal manera,
que del cas sols se 'n entera

quan la cosa ja s' ha fet.

—¿Y ab tot y aquestes disbarats,
tú continúas creyent

que alló acaba l' any vinent?

—Per supuesto, ¡y á ulls tancats!

¿No ho diuen? Donchs ho hem de creure.

—¡Just! Lo mateix penso jo:
sempre val molt més aixó

que no pas anarho á veure.

C. GUMA.

L' INCENDI DEL HOSTAL

E primer moment, la cosa no tenia
importancia. De boca en boca cor-
rian las mateixas paraulas:

—¿Qu' es aixó del foch del Hos-
tal?

—Res; no val la pena. Una petita
guspira que deu haver caygut sobre
una pila de brossa. Vaja, res.—

—Dos cassos mes enllá:

—¿Diu que al hostal hi ha foch?

—No es res; ja us ne podén anar á

dormir sense cuydado.—

—Una mica mes amunt.

—¿Qué hi ha respecte al foch del Hostal?

—Una tonteria; res.—

Y á copia de sentir aquest *res*, la gent va acabar per creure
que efectivament no era res y va girar tranquilament las es-
patillas al incendi.

Aviat van poderse convence 'ls vehins de que 'l foch del
Hostal era cosa mes seria de lo qu' ells se figuravan.

Las flamas surtian ja per totas las oberturas; lo fum escampat
en inmensos núvols, invadia 'ls alrededores del edifici: l'
incendi que havia comensat per broma—si es que las bromas
en aquestes assumptos hi caben—anava convertintse en un in-
fern casi de tamanyo natural.

Quan lo resplandor del foch enlluherná als amos del Hostal,
la gent va alarmarse.

—¡Aixó ja no son simulacros! Aixó 's formalisa... ¿Envié-
m'hi 'ls bombers immediatament?

—¿Qui 'ls dirigirá?

—Lo seu capitá. Es persona práctica en aquestes *simiestros* y
justament es l' home que durant l' últim incendi del Hostal va
conseguir més rápidamente apagarlo...

—Donchs ja nombrarlo á ell!

—¡A nombrarlo!

—¡Bomberos, al Hostal!!

—¡Al Hostal, á pas de carga!

Quan lo vehinat se enterá de que 'l famós capitá de bombe-
ros s' havia fet càrrech del assumpto, se posá á encendre patriarcalment un cigarro ab la beatitut del home que sab que hi
ha qui li guarda las espatillas.

—¡Ell se 'n cuyda!— exclamava l' opinió —Aixó es assump-
to acabat. Ja podém donar l' incendi per llest!...

—¡Ay! ¡Qué poch dura la confiansa que no está fundada sobre
una base positivament sólida!

Tothom se 'n havia adonat y tothom ho deya. Lo director
dels bombers, en lloch de sofocar l' incendi ab rapidés y tiran-
thi la necessaria cantitat d' aygua, semblava que tractava
d' apagarlo per la persuasió.

Y entre tant las flamas creixian, creixian sempre y l' Hostal
comensava á veures exposat de debó.

—Pero ¿qué fa aquest bombero? ¿Qué no ven com se desarro-
lla l' incendi? ¿En qué s' entreté?

—¿En qué? Los que 's prenian la molestia de mirarlo ab los
seus propis ulls quedaren esgarriats.

Lo bombero 's passejava pels vols del Hostal ab un sífon á
la ma y ab aquell ignocent aparato tractava d' apagar lo foch
tirantli un raig de sífon cada parell d' horas.

—Deixeume fer— exclamava l' home, quan veyia que alguns
curiosos se burlavan d' ell:—ja veurán quan tingui la cosa
completament arreglada....

COM PASSA 'L TEMPS

¡Cuatre mesos passejantse en un vapor!

¡Cuatre mesos escribint als ministres y als amichs.

—¿Pero y las bombas que li han enviat?—¿y 'ls cent metros de manguera de qué disposa? ¿y las bocas d' aygua que hi ha al seu alrededor?... ¿Per qué no 'n fa us de tot aixó? ¿Qué n' han tret de facilitarli tants elements? ¿Per quan ho guarda?...

Tot era inútil. Aferrat á la seva; esperant tal vegada que 'l foch s' apagués per sa propia iniciativa ó confiant cándidamente en la eficacia dels raigs de sífon que de tant en tant hi tirava, lo capitá de bomberos voltava y revoltava l' inmensa flama del Hostal y, no se sab si de serio ó de broma, deya ab frecuencia: —Aixé va be, aixó presenta bon caris...—

No era aquesta la opinió de la inmensa massa de curiosos que seguían las peripecias del incendi. Tothom creya que allí 's necessitava molt xorro, molta bomba, molta aygua...

Y com lo director dels bomberos no 's mogué del sífon, reforzat ab algún ó altre cantiret d' aygua clara, la casa 's cremá fins á las golfas y avuy l' Hostal es un miserable pilot de ruinas.

Prenguin exemple d' aquesta curiosa historia los que tinguin hostals y se 'ls hi cali foch y hajin d' anar á demanar auxili á certa classe de bomberos.

FANTÁSTICH.

AHIR Y AVUY

Lema: ¡Pobre jayo!

AL AMICH SALVADÓ RULL

«¡Qui pogués tan solzament tornar cent anys endarrera en que 'ls vells y lo jovent units tots, ab foch ardent sota 'l plechs de la senyera lluitavan com braus lleons contra la gent invasora, que per planas y turons devastava las regions per després ferse'n senyora!

¡Qui pogués altra vegada torná al temps en que 'l meu avi, rodejat de la meinada del carrer, ab ven gastada, que finia al débil llavi 'ns contava mil rondallas que sentintlas hi gosavam, ó be sangrentas batallas!... ¡Qué n' armavam de barallas tots plegats quan l' escoltavam!

Asseguts al voltant seu, l' un cridava:—Jo, no 'l sento... —l' altre:—¡Calla, Bartomen!

—Es que 'l ximple de 'n Mateu... ¡no 'm vol deixar senti el quènto!— Llavors l' avi s' aixecava del escó, malhumorat, y ab la cara que posava, fent veure que s' enfadava tothom restava callat.

Quan recordo las vetlladas que asseguts á prop la llar, ab las camas encreuhadas ens feyam llargas torradas sucadas ab all; m' apar, que recobro nova vida; lo cor m' esbatega fort de plaber inmens, sens mida... Y no penso que ja 'm crida ab febroza veu, la mort.

Avuy, sento l' anyoransa d' aquells temps tan enaltits; perque veig ab greu recansa que com més lo temps avansa, tots estém més poch units. ¿Qué s' ha fet aquell coratje que gastava l' espanyol? ¿Cóm consent rebre l' ultraje, ab que 'l poble mes salvatje poch temps fa 'ns ompli de dol?

Avuy, se rentan agravis ab estérils discusions, y no 's recordan dels avis que sent més actius y sabis asombravan las nacions. Avuy, no 's llegeix historia ni cap llibre de profit. Per 'ró ningú fa memoria de las páginas de gloria que ab sanch nostra havem escrit.

Avuy, ningú 's sacrifica. pe 'l bé comú, com avants. La caritat tan bonica si avuy algú la practica li fan elogis molt grans. Diners avuy, prou ne sobran; ó si no, vegis lo ram, de frontons que per tot s' obran. En cambi... 'ls mestres no cobran, y molts d' ells moren de fam. Si fos un cas que tornessin los nostres antepasats y en tal estat ens vejesin, molt fácil es que 'ns diguessin al veure'ns tan enllotats: «A nosaltres, l' heroisme signé qui 'ns glorificá. A vosaltres l' egoisme, vos porta al fons del abisme d' ahont ningú may vos treurá.»

Aixis un vell s' exclamava donant mostrás de tristó; y tothom que l' escoltava estich segur que pensava com jo mateix: «Te rahó.»

LLUÍS SALVADOR.

CAP-GIRELL

ODÉM dirho ab lo cap alt, ó ab lo cap baix, si ho troban preferible: lo que passa en aquesta nació no passa en lloch més.

Aixó no es un país de debó, d' aquests que tenen lleys, costums, practicas, principis fixos...

No: Espanya es la terra del cap-girell, del vice-versa. de l' anomalia, de lo que ne podriam dir la irregularitat regularisada.

Guaytin per tot arreu, examinín lo que 'ns volta en l' actual moment históric, y diguin si devant d' aquest quadro 'ns hem de posar á plorar ó á riure... ó á fer los passos preliminar per emigrar definitivament.

Los nostres barcos de guerra naufragan en los ports y á las nostras propias barbas.

Lo ministre d' Hisenda enmatlleja diners pera pagar deutes que no existeixen.

En Romero Robledo dirigeix consells á la Justicia.

Y á Cuba passa lo que no hauria de passar, y lo que hauria de sucehir no succeheix.

¡Quin lío l de Cuba!

Un exércit numerós que 's divideix en fraccions microscópicas y s' eclipsa; un general que no vol més tropas, pero admet totas las tropas que li envian mentres entre ellas no hi vagi cap general; una insurrecció que cada dia está mes decayguda y cada senmana avansa un pas més.

Tothom ho pensa: Aquí hi ha misteri: pero aquest misteri ¿sobre qué 's funda?

¿Volen saberho?

L' altre tarde anant en tranvia vaig recullir la següent conversa. Los dos subjectes que la sostenían semblavan diplomátichs de reemplás ó secretaris d' alguna societat d' aquestas que, per respecte, califiquem de respectables.

—¿De modo—deya un d' ells—de modo que en aixó de Cuba hi ha lo que 's veu y lo que no 's veu, lo que 's diu y lo que 's calla?

—Exactament: jo ho sintetizo tot ab aquestas paraulas: las dos guerras.

—¿Dos?

—Si senyor; la que mou estruendo y la que no 'n mou; la que surt á la superficie y la que s' amaga: més clar, la que en Martínez Campos fa als insurrectes y la que 'ls polítichs están fent á n' en Martínez Campos...

—¡Diable! ¿Aixis estém? ¿També vosté es dels que crehnen que 'l pohre D. Arseni es víctima d' una intriga?...

—Lo primer que ho creu es ell mateix. Y perque ho ha vist procedeix d' aquesta manera tan inexplicable.

—Pero ¿en qué consisteix la guerra entaulada contra en Campos?

—Es senzillissim: en Sagasta y en Cánovas, que, dignu lo que vulguin, van perfectament d' acort, han cregut que aquesta era una ocasió magnífica pera enmatxucar per *in secula seculorum* lo Ulorón de D. Arseni, y no la volen deixar escapar.

—Ja vaig comrent.

—La sombra del general sempre 'ls ha empipat als homes civils de la restauració. Mil vegadas han probat d' anular la seva influencia y may ho han conseguit. Avuy han trobat la oportunitat que buscavan, y l' aprofitan. ¿Entén la maniobra?

—Me sembla que sí. Marejantlo: ab l' incenser de l' adulació y abultant la seva influencia personal, van conseguir ferlo marxar á Cuba.

—¡Aixó mateix!

—Y ara que 'l general es allá, ha comprés que al embarcarlo... l' havian embarcat...

—¡Justa! L' ós de l' insurrecció es més dur de pelar de lo qu' ell se figurava. L' home ho veu y pensa: ¡Si pogués tornármén á Espanya!

—Pero endavina que tornar expontáneament, sense haver acabat la guerra, seria una abdicació, una fuga... ¿No es aixó?

—Cabalment. Lo govern li ha ensumat las intencions y 's diu: «Si vol venir que vingui. Jo no 'l crido ni 'l rellevo, per malament que ho fassi, perque llavors ell s' excusaria dihent que l' han interromput en la seva obra pacificadora.»

—Y aixis, esperant l' un á veure qué farà l' altre, la guerra s' allarga... y 'l govern...

—¡Oh! 'l govern es lo qui está en millor situació, perque se surt ab la seva. La estrella de D. Arseni va eclipsantse á pas de carga. ¿Vé aquí?—«Ha fugit», dirá 'l país. ¿Se queda allá?

—¿Pero qué fa aquest home, que no acaba l' insurrecció? pensará 'l poble.

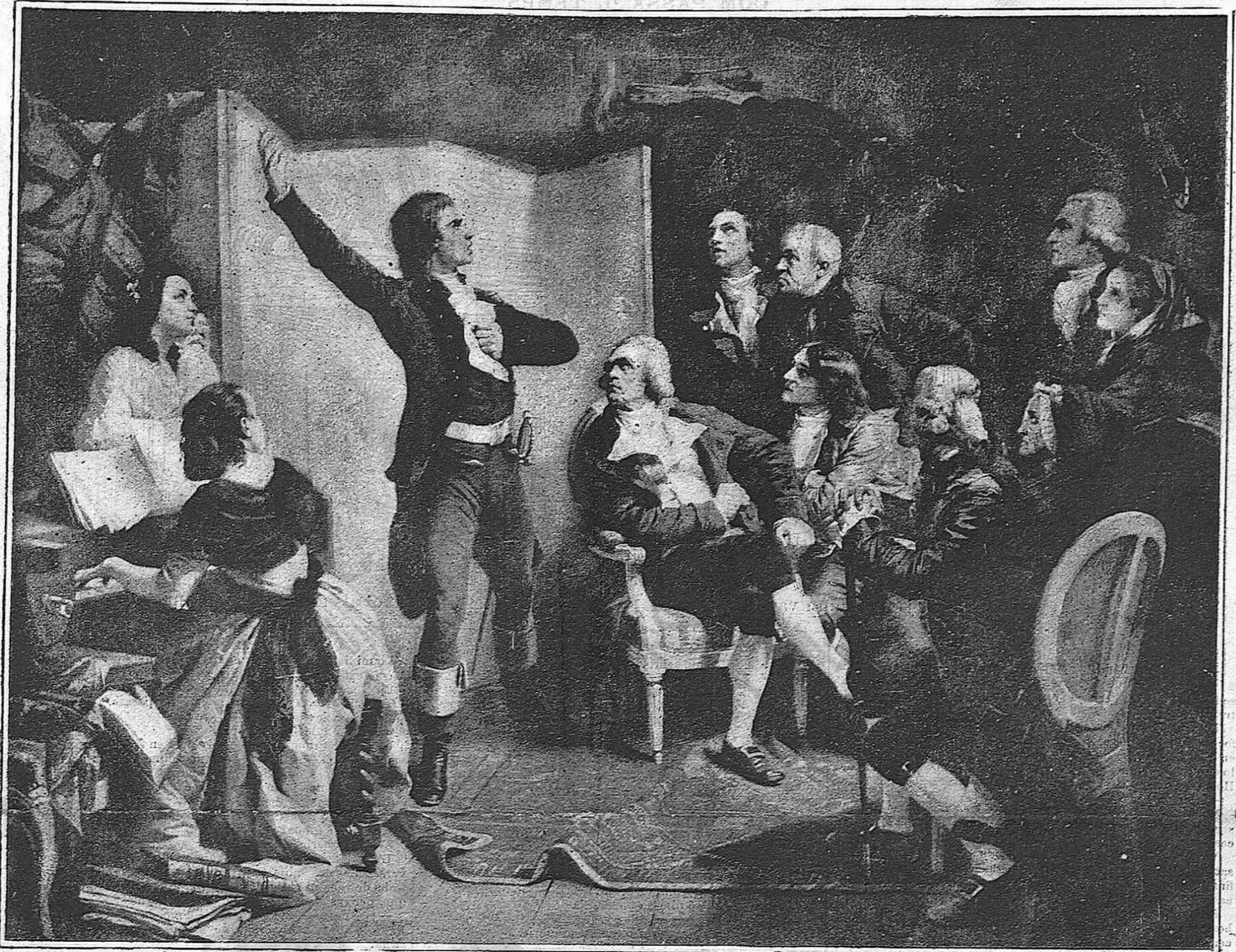
—¿Vol dir, donchs, que per final la corda 's trencará per... —Per la part mes prima.—

Aquí 'l tranvia va deturarse; los dos fulanos van baixar y no vaig sentir res més.

Pero va semblarme que ja havia senti pron.

A MARCH.

NOTAS ARTÍSTICAS: LA MARSELLESA

Rouget de l'Isle, cantant per primera vegada *La Marsellesa*, davant de la família del batlle Strasburg.

(Reproducció de un quadro al oli de Mr. Pils, existent en lo Museo del Louvre.)

RANS festes á Pedralbes ab motiu de la restauració de la Iglesia. Vels'hi aquí un convent fundat per Elissenda de Moncada, vídua de un rey de Aragón, qu'estava ple de goteras y esquerdas. Va entrarhi una pubilla rica, portadora de un dot considerable, y ab aquests diners

s'han fet las obras. Y avuy tornan á apareixer redaurats los escuts dels Moncadas, dels Pinós y dels Cardonas, ab los escuts contants y sonants de una familia que si no es noble está intimament lligada ab los tráfecs y negocis de la Companyia Transatlántica. L'iman atreu al ferro; lo convent atreu á l'or. ¿Y que atreu del or el drinch? ¡Trenta cinch!... ¡Trenta cinch!... ¡Trenta cinch!...

Una dita: —Mentida sembla que 'ls barcos de la esquadra se'n vagin á pico á cada dos per tres. Quan no es un temporal desfet, es un xoch imprevisit que 'ls bada y 'ls enfonza. En cambi, en lo mar alborotat de la política espanyola, hi ha dos barcots vells que de res serveixen, y aquests s'aguantan sempre. —¿Dos barcots vells? ¿Com s'anomenan? —

—Cánovas y Sagasta. Aquests sí, que, bufi 'l vent que bufi, y fassa 'l mar que fassa, no *occan may*.

Cada deu anys una guerra á Cuba. ¡Cada deu anys, porque 'ls empleats que van allí tingan bona cullita, s'ha de abonar aquell terrenó ab cadàvers espanyols! Aixís ho ordenan los tractats de agricultura monárquica.

Hasta 'l Brusí censura la direcció de la campanya de Cuba. Ja no faltava sino conèixer la opinió del gueto de la premsa, pera poder dir: —Vaja, que si general es en Martínez Campos, *generals* son las censuras que se li dirigeixen.

A la Catedral de Barcelona mentres s'estava celebrant la funció de desagravis, ab motiu de l'aniversari de l'entrada dels italians á Roma, vá sonar un crit de «¡Viva 'l Papa-Rey!» ¡Quínas ganas tenen los ultramontans de convertir las iglesias en clubs!... Y no 's figurin: jo també; pero en clubs dels nostres.

Ha dit en Sagasta, que 'l govern viu sols gracias á la guerra de Cuba. ¡Son tants los que viuen gracias á aqueixa guerra! ¡Y son tants també 'ls que *des-gracias* á la mateixa moren!

¿Y aqueixa estació de las plujas que te paralisadas las operacions de Cuba no s'acaba encare? ¿Y donchs qu'hem de fer? ¿Saben que temo una cosa? Sí, senyors: tinch por de que aixís que comensí á serenarse 'l cel de Cuba, se comensí á envuolar la situació política.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadáns Janne Duiban, Campané, A. Font F., Juanito Mayol, J. A. Rama Sámo, A. F. Escamilla, D. S. (Vilafrauca), A. Sabaté del Vendrell, R. P. Lla Lliga, C. G. (a) Redenbach J. R. y C., V. Messeguer Lacruz, J. Condeminas, J. Serevilo, y Palas.—Lo que 'ns envian aquesta setmana no fa pas casa. Ciudadáns J. R. bas C., J. Fuaró de C., J. S. F., Un Aficionat desgraciad, Cara Dou, H. Viá M., E. Nomigra, P. Llauné, Paquet T. pas, J. Paloma, Pere del Prat, E. R. er., Pere Carreras, P. Prat y Vil, H. pocoudiis y de é c mpánys, R. Muntané, Gonnella poéitch, Simó Dorra, K. D. T., P. Gu x, Feacio, Carlos Marif y Galán per tot.—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian. Ciudadá Serapi Gui arra: Rebuda la solució B. Morales San Martín: Trobem lo quadret ura mica descompost.—Pepi o (Montblanch): No podem p rlarne.—J. Miralles: La form es en extrém def:ctiosa.—F. Fort y Ll. (Marianso): Li agrañim lo bon recort: las impresions do vosté coincideixen ab las que tenim nosaltres, pero per parlar no es prou oportú.—Foll: Se li agrañeix.—P. P. T.: Rebuda oportunament la composició.—J. Sadun M. de V.: No 'ns: caba de fé 'l pés.—J. Ne gre y Farigola: Vá bé. J. Ferrer: Idem.—J. P. (Lleyda). L' assumpto té un caràcter purament particular del qual no se'n poden fer eco nos tres periódchs.—Lluís Salvador: E: tá bé.—A. Ell: Es flu xa.—Japet de l' O: ga: Siga á causa de la nos ra ausenci, y siga per lo que 's vu'ga, veig que no 'ns en euém. Lo de massa realista: se referia á la poesia Realisme: respecte á l' altra de que vosté fá méis, l' hem buscada en la cart: ra y no hém tñgut la sort de trob: la. Per lo demés no tenim a: tres desij que complaure'í semp: e.—Pep Trenyina: No vá prou bé.—J. Novellas de M: Mil gracias.—S. Alsina y C os: ¿No pod ía remetre'ns un treballat mes cu?—R. Vidal: Realment ab lo retrato vestiria molt més.—Sanch de Cargol: Lo qu' es pe's almanachs no 'ns veyem ab cor de aprofitar res de lo que 'ns envi: .—J. Ol er: Idem de lienz.—Pere Gal ndayna: Vá bé.—C. Ribó y Malla: La llástima es que scb e 'l mateix tema de la séva poe ía ne tenim ja un' altra de rebuda y comp: sta.—Chelín: Es flu'xt.—Jeph de Jéspus:—Vá bé.—J. Ribas Puigvent: Mirarém de aprofitar:—J. Llenas: L' assumpto es bastant gastat: ¿oo podíia enviarme un' alt: a?—Pistacho: Va bé.—J. Puig Casanv: Idem y gracias.—E. Riera Pujol: Procurarém insertar: la.—Martí Revol ós: Sigué realment una errada de imprenta: los epigramas van molt bé, en especial lo primer.—Martí Giol: A la séva pregunta contestém afirmativament: no obstant si vol enviar alguna cosa ho rebrem ab gust.—J. Mercadé Martí: Va bé.—J. M.: Bernis: Ho publicarém.—Marangy: L' una sembla l' anunci de aquell article, y l' altra peça de llarga.—J. Morató y Grau: Va molt bé; y gracias.—J. Casanova Ventura: Descartant la que teniam, las demés no 'ns serveixen.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Centró, 20
A López Robert, Impresor, Asalto, 63.—BARCELONA